

Nr 264.

Av herr **Sjölander m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående avskaffande av tjänstehjonsstadgan.

Kungl. Maj:ts förnyade nådiga legostadga för husbönder och tjänstehjon är given Stockholms slott den 23 november 1833. Den är således icke så ny som namnet synes angiva och hör utan tvivel till de lagbestämmelser, vilka överlevat sig själva och ej stå i samklang med nutida rättsuppfattning och demokratiskt åskådningssätt. Särskilt inom lantarbetarekåren hava starka röster höjts för legostadgans slopande. Hela denna talrika arbetargrupp har genom tjänstehjonsstadgan känt sig brännmärkt och kränkt. Stadgan har i sin nuvarande form stämplat som den grövsta förolämpning. Flera §§ ställa tjänaren i en ogynnsam ställning gent emot sin husbonde och måste anses som otjänliga och föräldrade. Jag erinrar t. ex. om § 17, som förbjuder tjänare att hysa tillhörigheter utom husbondens hem, ett stadgande, som grovt kränker den personliga friheten. Det finnes arbetsgivare, som neka sina arbetare hysa vuxna barn i sina hem. Detta är ett våldförande på familjelivets och hemmets heligaste rättigheter. En son arbetar vid någon industri el. dyl. men förbjudes att bo i hemmet. En vilseförd dotter, övergiven av alla, återkommer till statkarlshemmet. Föräldrarna hava tagit emot henne med kärlek och förlåtelse, men det har hänt, att arbetsgivaren befallt statkarlen kasta ut sitt barn. Han måste lyda, annars vräkning. En lungsjuk son eller dotter har sökt föräldrahemmets skydd och vård. Samma påföljd. Legostadgan har blivit ett vapen i arbetsgivarens hand, men lämnat föga eller intet skydd åt motsatta parten, men vid all lagstiftning borde väl i första rummet den svagares rätt skyddas. Den starkare vet alltid genom de många maktmedel, som stå till hans förfogande, göra sin rätt gällande. Den nuvarande tjänste-

hjonsstadgan är en bland de många faktorer, som hava bidragit att trycka ned lantarbetarekåren, uppväckt hos densamma bitterhet och olust för arbetet. Den har ej förmått hävda lantarbetarnas rättsliga ställning. Även den nuvarande flyttningstiden enligt legostadgan måste såväl ur folkhygienisk som andra synpunkter anses olämplig, varför en utredning jämväl bör omfatta möjligheterna av en förändring härutinnan. Vidare lämnar den nuvarande tjänstehjonsstadgan ej några klara och tydliga bestämmelser om bostadsförmånerna m. m. Det torde emellertid vara uppenbart, att allt måste göras för att höja lantarbetarekåren i både materiellt som intellektuellt hänseende, väcka hos dem en smula arbetsglädje och hänförelse för sitt viktiga arbete samt framför allt bereda den tryggare ställning. Mycket litet har gjorts i den riktningen; genom föråldrade olämpliga och rent kränkande stadganden åstadkommas raka motsatserna, vilka indirekt medföra menliga följder för hela landet.

På grund av vad som nu anförts, anhålles,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning, avseende den nuvarande tjänstehjonsstadgans avskaffande och ersättande med en efter tidsförhållandena avpassad avtalsform jämväl för lantarbetarna, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 2 februari 1918.

Oscar E. Sjölander.

C. J. Johansson
i Uppmälby.

Olof Nilsson,
Tånga.

Ernst Lindley.

Gust. Nilsson,
Kristianstad.

K. A. Borg.

att de ej böra undervisas tillsammans med andra barn. Då de ständigt finna, att de ej kunna tävla i inhämtandet av kunskaper och färdigheter med sina lyckligare lottade kamrater, är tydligt, att deras arbetslust och självtillit förminskas, vilket inverkar menligt på arbetsresultatet. Skolarbetet är ej heller så lagt, som bäst passar dem, och lärarinnan har som regel ej den nödiga insikten och färdigheten i dylika barns undervisning. Dessa barn få också i lekar och annat umgänge med de normalt begåvade kamraterna känna sig förbisedda och tillbakastötta.

Ej alla här avsedda barn äro ju så olyckligt lottade, som de härovan skildrade, vilka sällan komma över småskolans stadium utan få avsluta sin undervisning där. Åtskilliga andra barn i såväl små- som folkskolan äro visserligen något mera begåvade, ehuru ej i sådan grad, att de ovan skildrade missförhållandena vid deras undervisning kunna sägas vara helt eller ens i huvudsak undanröjda.

Att dylika barn ej rätteligen böra undervisas i våra folk- och småskolor utan i sinnesslöanstalter, erkännes nog allmänt i teorien. Detta önskemål är emellertid med nu gällande bestämmelser omöjligt att effektivt genomföra. Det existerar nämligen intet tvång för föräldrar att sända sina så beskaffade barn till sinnesslöanstalt. Det är därför ej alls ovanligt, att då ett skolråd eller en folkskolinspektör begär åtgärder för att få ett dylikt barn intaget å sådan anstalt, barnet föräldrar helt enkelt vägra att lämna sitt bifall. Det kan ej gärna råda något tvivel därom, att en dylik vägran från föräldrarnas sida är till barnets skada, då det därigenom berövas en undervisning, som för dess del skulle vara den bästa. Det synes därför vara påkallat, att staten träder emellan för att skydda barnets intresse och stadgar skyldighet för föräldrar till dylika barn att låta dem intagas å sinnesslöanstalt. Från principiell ståndpunkt måste detta anses lika berättigat, som att blinda barn skola undervisas i blindinstitut och dövstumma i dövstumminstitut. Målet måste vara, att var och en får den undervisning, som bäst lämpar sig för hans andliga och kroppsliga förmåigheter. Det torde därför ej kunna anses vara ett obehörigt ingripande i föräldramyndigheten att stadga, att barn, som lämpligen ej kunna undervisas i folk- eller småskola utan böra få sådan undervisning, som en sinnesslöanstalt erbjuder, också skall intagas i dylik anstalt.

På grund av vad jag sålunda anfört, får jag hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t
anhålla om sådana föreskrifter, som stadga undervisnings-